

ИЗВЈЕШТАЈ РЕЦЕНЗЕНТА ЗА СТУДИЈСКИ ПРОГРАМ

Подаци о високошколској установи	
Назив, адреса и е-mail адреса институције	Универзитет Синергија Бијељина Раје Баничића бб, Бијељина univerzitet@sinergija.edu.ba
Интернет адреса	www.sinergija.edu.ba
Назив, број и датум акта о оснивању	Одлука о оснивању Универзитета Синергија 1-1/05 од 25. јула 2005.
Пореско-идентификациони број (ПИБ)	4402138720000
Матични број додијељен од Републичког завода за статистику	1995243
Име, презиме и адреса (назив и сједиште) оснивача	Милован Станишић Бијељина, Раје Баничића 89 Ранко Реновица Соколац, Балтићи бб
Број и датум одлуке о именовању лица овлашћеног за заступање	080-0-РЕГ-09-000 076 од 27.02.2009. Рјешење о регистрацији
Број и датум дозволе за рад високошколске установе	07.2-3598-1-3/07 (Рјешење о испуњавању услова за почетак рада Универзитета Синергија Бијељина) 20.08.2007.
Број и датум дозволе за рад ван сједишта	/
Организационе јединице које се посјећују и одговорна лица	Факултет за пословну економију Проф. др Миленко Станић, имејл: mstanic@sinergija.edu.ba
Контакт особа (за посјету)	Проф. др Миленко Станић, имејл: mstanic@sinergija.edu.ba
Број телефона	055/217-100, 217-101, 217-200

Програми пријављени за евалуацију		
Назив студијског програма:	Ниво студија	Назив(и) излазних квалификација
Пословна економија – 60 ECTS	Други циклус	Мастер економије - 300 ECTS

ДОБРЕ СТРАНЕ:

1. **Прва добра и јака страна** - цитирам Установу: „Да бисмо произвели менаџере за будућност и пружили им прилику да постану дио свјетске заједнице, студијске програме смо усаглашавали са програмима првих 500 врхунских свјетских универзитета. Такође, Факултет експлицитно указује на адресе још 5 страних институција. При томе (случај Републике Србије), студијски програм се усклађује са најмање три акредитована програма иностране високошколске установе, од којих су најмање два из високошколских установа европског образовног простора.
2. Формалне стране стандарда који се односи на студијски програм (документи који дефинишу начин усвајања студијских програма, документи којима се доказује примјена процедура и учешћа студената и заинтересованих страна).
3. **Наступ и уверење установе** да је ускладила програм и да се редовно врши провјера усклађености студијских програма и курикулума предмета са студијским програмима других високообразовних установа из иностранства и домаће привреде. На тај начин установа констатује да се може повећати квалитет наставног плана и програма и позитивно одговорити захтевима тржишта рада и консултацијама заинтересованих страна привреде и друштва.
4. Начини по којима се врши **рачунање и додјелјивање ECTS кредита/бодова** појединим предметима **усклађени** су са смјерницама Водича за кориснике ECTS-а као главног алата Европског простора високог образовања (ЕНЕА-е) и дефинисани документима.
5. **Постоје формални документи** који се односе на исхода учења те његову релацију са политикама, циљевима и стратегијом ВШУ.
6. У установи постоје **формално дата правила студирања** којима се дефинише организација и поступак студирања и одбране завршног рада у другом циклусу.
7. Студентима је **формално дата могућност укључења у НИР**.
8. Установа указује на начин **укључивања студената у органе управљања** на факултету и активностима самовредновања и унапређења квалитета програма.

СЛАБЕ СТРАНЕ:

1. **Неусклађеност назива програма** Пословна економија са називима страних акредитованих образовних институција.
2. Факултет у другом циклусу програма **не следи хоризонталону и вертикалну усклађеност са структуром програма у првом циклусу**.
3. **Садржај и исходи учења у другом циклусу програма не обезбеђују стицање знања и компетенција** (допринос запошљавању, даљем напредовању на докторским студијама, компетентност за истраживачки рад и укључивање у пројекте, итд.). Другим речима, Факултет је тежио да са што мањим бројем наставника и предмета обезбеди ужа усмерења како наводи за „финансије и банкарство, рачуноводство и ревизију, посебно издвајајући нову област рачуноводствене форензике, те стратегијски менаџмент.“ Када је реч о квалификационом оквиру он више одговара општем усмерењу студијског програма Пословна економија на првом циклусу али не и уже профилсању и компетентности студената на другом циклусу.

4. **Образовни циљеви** који произилазе из Књиге предмета студијског програма **не доприносе стицању компетентности** која је заснована на савременом образовању и стицању квалификација за потребе запошљавања и даљег усавршавања на докторским студијама. Другим речима, опште и специфичне компетенције које произилазе из циљева студијског програма у другом циклусу нису препознатљиве и усклађене са стратешким документима и потребама привреде, као и стрним акредитованим високообразовним институцијама.
5. У односу на усмерења на која се факултет позива и припадности обавезних предмета, **исходи учења студијског програма у другом циклусу нису јасно одрђени и не доприносе стицању препознатљивих компетентности** студената. Наведени исходи предмета недвосмислено имају велике последице на стицање компетентности студената како са аспекта знања која стичу на поменутим усмерењима за потребе привреде тако и и за даљи ток истраживања на докторским студијама.
6. **Маркетиншке констатације** Установе које се односе на њену истинску намеру и спремност да своје циљеве прилагоди исходима учења који обезбеђују „менаџере за будућност“ пружајући им „прилику да постану дио свјетске заједнице“.
7. **Установа није успела да оствари упоредивост ни са једним од четири наведене високообразовне и акредитоване иностране институције** (пети програм који се доводи у везу са Универзитетом Сингидунум у Београду, као 500 врхунских свјетских универзитета не бих коментарисао).
8. Књига предмета установе скоро у потпуности одступа од свих компетентних исхода образовних предмета имајући у виду и наведене акредитоване иностране програме. Да ли је то начин ревизије и увођења иновација у наставне планове и програме.
9. Студентима се формално даје могућност **укључења у НИР**, али стварно не постоје чињенице, резултати да су они заиста укључени у НИР и пројекте факултета. Разлог томе није незаинтересованост студената, већ да **нису обезбеђени предуслови** за то који се могу односити на стимулативне мере и организацију за заједничко учешће групе студената у изради пројекта емпиријског карактера. Ово је посебно важно за студенте у другом циклусу који имају намеру да се укључе на докторским студијама. Постојање уговора са привредним субјектима за извођење практичне наставе није довољно добар разлог за оспоравање наведених констатација.
10. Вредноване стечене квалификације одсликавају стечени ниво знања на програму мастера али ниво знања који није у складу са компетенцијама и квалификацијама које су верификоване од стране иностраних акредитованих институција и који није у складу за потребама докторских студија као и потребама привреде када је реч о усмереном профилисању кадрова.
11. Назив програма не омогућава **већу повезаност са привредом** и на тој основи ангажовање наставника, сарадника и студената у истраживачким процесима.

ПРЕПОРУКЕ ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ:

1. Стандард који се односи на „**Креирање и одобравање студијских програма**“ треба да се односи на елементе предвиђене Законом о високом образовању и стандардима. Већина институција као и ова испуњавају услове који се односе на формалне стране овог стандарда (документи који дефинишу начин усвајања студијских програма, документи којима се

доказује примјена процедура и учешћа студената и заинтересованих страна). Оно што је од **суштинског и темељног значаја** за стандард је анализа **структуре студијског програма**: однос обавезних и изборних предмета, исходи учења, компетентност студената која произилази из програма, усклађеност програма са циљевима и сврхом установе, и др. Пратећи Чек листу до краја, постоји велики број непотребних констатација или констатација које су нејасне или припадају другом стандарду и оцени. **Предлажем да се изврши ревизија критеријума и констатација свих стандарда и све то имплицитно доведе у везу са Законом и стандардима.** Овако оставља доста нејасноћа како Установама које подносе пријаву за акредитацију тако и рецензентима за давање оцена. Исто тако, поред образложења које врши рецензент у вези констатација великог и оптерећујућег броја критеријума, захтева се непотребно, према мени, да се наводе добре и слабе оцене, као и препоруке рецензента за одређена побољшања. Наведене оцене и препоруке **требало би да буду на крају основног рецензентског извештаја или Чек листе.**

2. **Обавезно усклађивање програма у другом циклусу са страним акредитованим програмима** високошколских образованих институција, што је темељна обавеза факултета према стандарду. Неприкладна је и маркетиншки оријентисана констатација да Факултет ради упоредивости програма указје на усклађеност са првих 500 светских факултета. **Прикладније би било** да Установа осим навођења апстрактних mail адреса, конкретнo укаже на назив страног програма и образовне предмете на том програму који су упоредиви са Факултетом. То би корисно послужило како установи тако и поједноставило увид и констатације рецензента у вези са страним програмом.
3. Постављање односно **дефинисање стандарда „Наставно особље“ није јасно.** Не ради се овде да „Установе треба да се увјере у компетентност свог наставног особља“ већ обрнуто да се Агенција односно Комисија за акредитацију увери у компетентност наставног особља. То су потпуно две различите поставке.
4. Потребно је јасно **дефинисати стандард Наставно особље**, и критеријуме усмерити превасходно према ужој научној области наставника, његовим референцама, бодовној вредности референци, научно истраживачком раду, броју цитата, а мање према формалним условима који се односе на процедуру и садржај конкурса, одлуку о избору наставника, управљање кадровским ресурсима итд.
5. **УВЕСТИ ЈЕДИНСТВЕНИ МАТИЧНИ БРОЈ ЗАПОСЛЕНИХ НАСТАВНИКА И САРАДНИКА који важи за све високообразовне институције у земљи.** На овај начин би се избегла „манипулација“ бројем запослених наставника, „позајмљивањем“ од других институција. То би утицало на реално приказивање просечног оптерећења наставника и сарадника у Електронском обрасцу установе.
6. Потребно је увести **Електронски образац** о просечно оптерећењу наставника и сарадника у Установи и на програмима који се акредитују. Примера ради, ангажовање наставника или 1 асистента да реализује укупни програм у другом циклусу (случај Станишић), имајући у виду његово оптерећење и на првом циклусу студија.
7. Када је реч о каналима **двосмјерне размјене наставника** - посебно за потребе држања наставе, треба строго водити рачуна да се наведени наставници не пријављују као

„позајмљени“ за потребе стандарда „Наставно особље“, и за пеглање просечног оптерећења наставника на програму и установи. То би установи омогућило да са што мањим бројем стварних наставника реализује обиман програм студија, што би утицало на исходе учења и стицања компетентности студената.

8. Установа за потребе акредитације треба да поднесе **Извештај** који треба да укаже на чињенице које се односе на контролу ефективности **система квалитета** која се спроводи од стране неког **међународног акредитованог сертификационог тела**.

МЈЕСТО И ДАТУМ:

ПОТПИС РЕЦЕНЗЕНТА: